

Wat zegt de wet over energieopslag, de ‘missing link’ bij wind en zon

Energieopslag is een onmisbare schakel in een energielandschap dat steeds meer wordt gedomineerd door weersafhankelijke opwek van elektriciteit door middel van wind en zon. Door het gebruik van vervuilende ‘standby’ centrales terug te dringen, zorgt energieopslag voor een vermindering van CO₂-uitstoot.

In de vorige uitgave van Wind & Zon stond een helder artikel over de verschillende oplossingen voor een efficiënter netgebruik. In dit artikel ga ik nader in op een vorm die buiten de netten is gelegen, namelijk de inzet van batterijen ‘voor de meter’ en wat de wetgeving daarover zegt.

Door **Remco van der Horst***

Belangrijke voordelen van batterijen zijn hun zeer snelle reactietijd en het feit dat deze emissievrij zowel energie kunnen innemen als afgeven. Daarnaast kunnen ze in congestiegebieden het net ontlasten waardoor een betere benutting van bestaande capaciteit mogelijk wordt, kostbare netverzwaringen (deels) kunnen worden vermeden en capaciteit vrijkomt voor nieuwe partijen. Op die manier hoeven wind- en zonneparken niet beperkt te worden in hun productie, en kunnen meer wind- en zonprojecten ‘in de wacht’ worden aangesloten, met de gewenste capaciteit voor zowel aansluiting als transport. De tragiek van het moment is immers dat netbeheerders nu veelal niet aan hun wettelijke aansluit- en/of transportverplichting kunnen voldoen, wat de verdere verduurzaming van onze energieproductie afremt. Voor de groei van wind- en zonne-energie is het

dan ook van groot belang dat er snel meer grootschalige energieopslag plaatsvindt.

Ons net is immers helemaal niet ‘vol’: netbeheerders moeten echter op grond van geldende regelgeving rekening houden met de, bijkans theoretische, mogelijkheid dat alle aangesloten tegelijk hun maximale vermogen benutten. Daarnaast zijn er gedurende de dag of week soms bepaalde pieken in opwek of verbruik: via grootschalige batterijen kan dan ‘peak shaving’ plaatsvinden, zowel in geval van opwek als verbruik zodat het net beter kan worden benut. ‘Vol’ is dan ook bepaald een relatief begrip.

Wat is hiervoor geregeld in wet- en regelgeving en wat zijn de belangrijkste aspecten om rekening mee te houden?

De huidige wet- en regelgeving loopt

achter waar het gaat om energieopslag door middel van batterijen: de Elektriciteitswet is niet bekend met het fenomeen of de toepassing. Net zoals dat eerder het geval was bij wind- en zonne-energie, waarvoor alsnog diverse aanpassingen nodig waren.

Energieopslag past niet in de huidige systematiek die slechts producenten, leveranciers en afnemers kent. Nadat eerst een correctie plaatsvond ter voorkoming van dubbele Energiebelasting op de elektriciteit naar batterijen (de stroom wordt immers niet verbruikt maar tijdelijk opgeslagen), speelt op dit moment nog een discussie rond het voorkomen van dubbele transportkosten (bij batterijopslag en afnemer), en de toepassing van transporttarieven die passen bij energieafname maar niet bij energieopslag. Deze heffingen staan grootschalige uitrol in de weg,

Juridische zaken

waardoor nodeloos veel partijen per saldo moeten wachten op een aansluiting met bijbehorend transport.

Europese wetgeving voorziet wel expliciet in energieopslag. EU richtlijn 2019/944 definieert energie opslag als volgt:

‘in het elektriciteitssysteem, het uitstellen van het uiteindelijke gebruik van elektriciteit tot een later moment dan het moment waarop de elektriciteit is opgewekt, of het omzetten van elektrische energie in een vorm van energie die kan worden opgeslagen, het opslaan van dergelijke energie, en de daaropvolgend omzetting van dergelijke energie in elektrische energie of een andere energiedrager.’

Deze richtlijn is inmiddels geheel in werking getreden en formeel omgezet in Nederlandse wetgeving maar realistisch gezien vindt daadwerkelijke uitwerking pas plaats in de nieuwe Energiewet, waarvan het wetsvoorstel afgelopen juli naar de Raad van State is verzonden. In dit voorstel is de opzet van de Europese Richtlijn verwoord, waarbij wordt aangegeven dat netbeheerders alleen opslagfaciliteiten mogen bezitten voor zover deze als netwerkcomponenten zijn aan te merken: de netbeheerders mogen er geen verdere marktactiviteiten mee ontplooiën. Voor het overige zijn exploitanten van opslagfaciliteiten reguliere marktpartijen met een aansluiting.

Netbeheerders mogen hiertoe wel aanbestedingen in de markt zetten waarbij batterijen tegen de gestelde criteria congesties verhelpen en daarnaast diensten aan de markt leveren. Dit gebeurt nog niet, maar de eerste pilots met netbeheerders gaan van start om via grote batterijen, in combinatie met afwijkende aansluit- en transportcontracten, te komen tot

opheffing of voorkoming van congestie waardoor nieuwe aansluitingen mogelijk zijn.

De borging van het benutten van batterijen, naast andere vormen van congestiemanagement, vindt indirect plaats via de investeringsplannen van netbeheerders. Daarin dienen deze aan te tonen dat netverzwaringen niet te voorkomen zijn door congestie beheers- of systeembeheersdiensten.

De tekst van de Nederlandse Elektriciteitswet is op dit onderdeel bepaald minder specifiek: de Europese Richtlijn vereist in art. 32 lid 3 namelijk expliciet van regionale netbeheerders een ontwikkelingsplan met daarin: *‘.....de vraagresponso, energie-efficiëntie, energieopslagfaciliteiten of andere hulpbronnen vermeld die de distributiesysteembeheerder moet gebruiken als alternatief voor de uitbreiding van het systeem.’*

De huidige Elektriciteitswet borgt dit onvoldoende. Wel is een wijziging van de Netcode op komst waarin opslagfaciliteiten als vorm van congestiemanagement mogelijk zouden moeten kunnen zijn. De praktijk zal moeten uitwijzen hoe netbeheerders dit vormgeven, en het ‘first come first serve’ principe blijft gehandhaafd, waardoor grootschalige batterijen voor marktdiensten net als ontwikkelaars van wind- en zonne-energie moeten wachten op een aansluiting. Bestaande gascentrales behouden zodoende hun voorrang op de TenneT-balanceringsmarkten: bepaald geen winst voor de verduurzaming en betaalbaarheid van ons energiesysteem.

De nieuwe Energiewet kent wel een meer expliciete tekst waar het gaat om de toetsing aan maatregelen ter voorkoming van netverzwaringen, maar heeft de expliciete bewoording van energie opslag faciliteiten van de

Europese richtlijn niet overgenomen.

Artikel 3.25 lid 2 luidt: *‘Een transmissie- of distributiesysteembeheerder voor elektriciteit neemt bij de ontwikkeling van het systeem in overweging of de inkoop van congestiebeheers- of systeembeheersdiensten verzwaring van het systeem kan voorkomen.’*

Daarnaast geldt dat dergelijke afwegingen ook moeten worden gemaakt in investeringsplannen. De belangrijkste manier om te borgen of energieopslag wordt meegenomen in deze plannen, zal gelegen zijn in de consultatie van ontwerp investeringsplannen die, voorzien van consultatiereacties, vervolgens ter toetsing aan de ACM zullen worden voorgelegd.

Willen we in Nederland de netten toegankelijk en betaalbaar houden, dan zullen netbeheerders energieopslag als onderdeel van hun investeringsplannen moeten meewegen, en zal toezichthouder ACM hier scherp op moeten toetsen. Ondernemers die actief zijn in de wind-en-zonne-energiesector kunnen de consultatiemogelijkheden gaan benutten om versnelling van aansluitingen en transport te borgen.

---

*) Remco van der Horst
Partnerships Director GIGA Storage